

שאלות ותשובות

וישמע משה

שאלות אקטואליות בהלכה למעשה שעלו על שולחנם של פוסקי זמנינו שליט"א

פרשת שופטים תשפ"א

עשו 'מנגל' בפארק ציבורי וכלב אכל את הבשר

א. שאלה: מעשה במשפחה שהחליטה בימי בין הזמנים למפגש משפחתי מורחב באחד הפארקים, וכחלק מהפעילות בפארק העמידו מכשיר 'מנגל' הדליקו בו אש וערכו עליו חתיכות בשר לצליה. ריח הבשר משך אליו כלב גדול ואימתני שהתקרב בריצה למקום ובני המשפחה שאינם מורגלים בהתעסקות עם כלבים, עזבו את ה'מנגל' במהירות ונסו על נפשם. הכלב מצידו פתח בסעודה ואכל מן הבשר בהנאה גדולה. כעבור זמן מה הגיע בעליו של הכלב ונוכח לדעת מה עולל כלבו. הוא תפס את הכלב והרגיע את בני המשפחה המפוחדים, ואף הציע לשלם עבור כל הבשר שכלבו אכל. אולם אחד מבני המשפחה טען שהוא פטור מלשלם, שהרי הכלב הזיק בנזקי 'שן', ושן ברשות הרבים פטורה, והפארק דינו כרשות הרבים. האם צודק בן המשפחה בטענתו?

ומכל מקום לדעת כל הפוסקים צריך בעל הכלב לשלם כפי שנהנה מאכילת הכלב. והראה לי הגר"ע פריד שדבר זה מפורש בשו"ע חו"מ סימן שצא ס"ז: אין חייב השן לשלם נזק שלם אלא אם כן אוכלת ברשות הניזק, אבל אם לקחה בחצרו והוציא משם ואכלה בר"ה או בחצר של אחר, פטור מלשלם יותר ממה שנהנית, ע"כ. ומבואר דמה שנהנית משלם בכל גוני.

והגר"ש גרוס הוסיף שבמקום שהנהלת הפארק תיקנה תקנות בקשר לאופן שבו מותר להכניס כלבים לפארק, כגון שמותר להכניסם רק כשהם קשורים ברצועה או עם רסן לפיהם וכדו', והבעלים עבר על תקנות הפארק ונתן לכלבו להיכנס שלא כפי הנדרש, חשיב מקום שאין בו רשות למזיק להיות בו, והבעלים חייב לשלם כדין שן ברשות הניזק שמשלם נזק שלם.

תשובה: הגאונים הגדולים רבי חיים קניבסקי ורבי ברוך דב פוברסקי שליט"א השיבו שזהו דין שן ברשות הרבים הנזכר בבבא קמא שהבעלים פטור מלשלם מכיון שיש רשות לבהמה להיות שם. וכן הסכימו הגאונים רבי יעקב מאיר שטרן, רבי משה שאול קליין, רבי שמאי גרוס, רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א.

וביאר הגר"ש"א שטרן דאע"פ שגם לבני המשפחה היתה רשות להיות שם ולהביא לשם את מאכליהם וכדו', מכל מקום הפטור של שן ברשות הרבים הוא גם במקום שיש רשות למזיק ולניזק להימצא שם בשוה, וכדאיתא בבבא קמא (י"ד, א) שהגמ' מקשה סתירה בין שתי ברייתות בדין שן בחצר השותפין, שברייתא אחת פוטרת ואחת מחייבת, ומתרת: כי תניא היא בחצר מיוחדת לזה ולזה בין לפירות בין לשוורים היא דרב יוסף בחצר מיוחדת לפירות ואינה מיוחדת לשוורים דלגבי שן הויא לה חצר הניזק, ע"כ.

קיבל על עצמו לומר שיר השירים ונזכר בלילה שעדיין לא אמר

ב. שאלה: מעשה באדם שקיבל על עצמו לומר ארבעים יום ברציפות לרפואת או לזכות אדם אחר, ואחרי שהתמיד בקבלתו כמה שבועות עבר יום אחד שבו היה טרוד ביותר ולא נזכר לומר עד הלילה. וכעת הוא מסתפק בתרתי: האם מותר לומר שיר השירים בלילה, שהרי ע"פ קבלה אין לומדים תורה שבכתב בלילה. ועוד, האם תועיל האמירה כעת לשמור על הרציפות של הארבעים יום, או שמכיון שהיום הולך אחר הלילה והלילה שייך כבר ליום הבא א"כ היום שעבר עבר ולא הועיל כלום באמירתו כעת.

רבי חיים קניבסקי שליט"א. ואגב נביא את סוף דברי שער הציון שמביא את מקור הלכה זו: ונובע דבר זה ממה דאיתא במדרש שהיה הקדוש ברוך הוא לומד עם משה מקרא ביום ומשנה בלילה, ע"כ.

ולענין הקבלה שקיבל על עצמו לומר ארבעים יום סיפר הגר"מ גרוס מעשה שהיה אצלו שביקשו ממנו להתפלל ארבעים יום ברציפות באיזה מקום קדוש לרפואת מישוהו, וקצבו לו תשלום בעד טירחתו, ובאחד הימים הוא שכח או לא היה יכול להגיע לשם ולהתפלל, ובא לשאול את הגר"ש אלישיב זצוק"ל האם הפסיד את כל מה שהלך עד היום ואסור לו לגבות על כך תשלום, כי כל התשלום הוא בתנאי שיהיו ארבעים יום

תשובה: לענין לימוד תורה שבכתב בלילה השיב הגאון רבי שמאי גרוס שליט"א שעיקר האיסור של לימוד תורה שבכתב הוא בלימוד ועיון, אולם באמירה בעלמא אין איסור. והגאון רבי מרדכי גרוס שליט"א השיב שימתין עד לאחר חצות הלילה ואז מותר ללמוד תורה שבכתב.

והגאונים רבי יעקב מאיר שטרן ור"ע פריד שליט"א ציינו למש"כ שער הציון סימן רלח סק"א: ונראה דאפילו להמחמירין לית בזה אסורא, אלא שלכתחלה יותר טוב ללמוד מקרא ביום, ע"כ. וא"כ בכה"ג שלא קיים התחייבותו של היום ודאי מותר לו לומר בלילה. וכן הסכים הגאון הגדול

ולא נתן לו מנוח עד שהרב קאפלמאן הבין את הרמז ואמר סכום מנין אחר, פחות או יותר מארבעים.

והגר"ש גרוס הראה לי את מקור הסגולה להתפלל על דבר מסויים במשך ארבעים יום, מהא דאיתא במדרש משלי ריש משלי: ר' תנחום בר חנילאי פתח ואמר, 'והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה' (איוב כה, יב), והחכמה מאין תמצא - זה שלמה שישב בתענית ארבעים יום, כדי שיתן לו המקום רוח חכמה ובינה, והיה משוטט ומבקש אחריה, א"ל הקדוש ברוך הוא שאל מה אתן לך כו', ע"כ. ובילקוט שמעוני (רמז תתקכט) איתא: משלי מ"ם גדולה, מלמד שהתענה מ' יום שתנתן לו חכמת התורה, כמשה דכתיב 'ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה', ע"כ.

ומ"מ מכיון שאין מפורש שם שהיו ארבעים יום שהתפלל שלמה המלך ברציפות דוקא, אין לנו מקור להקפיד שלא יהיה הפסק בתוך ארבעים יום, ושפיר י"ל כמו שאמר הגר"ש אלישיב שאם החסיר יום או יומיים והשלים אח"כ לא הפסיד הסגולה כלל.

ומאידך את ענין הקפידא על מספר ארבעים, ביאר הגר"ש גרוס ע"פ דברי הזוה"ק (מדרש הנעלם פרשת תולדות קלו, ב): א"ר יוסי בההיא שעתא דזמין קודשא בריך הוא לאחיא מתיא והא סופא כל (ס"א עקתין) עמיקין (עתיקין) בארבעים להוי, וגזר קיים (דברים כה) ארבעים יכנו לא יוסיף סוף הליכתם של ישראל במדבר בשנת הארבעים כו', ע"ש. ובתרגום מתוק הדבש: הרי נודע כי סוף כל הצרות שבעולם יהיה אחר ארבעים, וכך נכרתה ברית שכל מיני צרות לא יימשכו יותר ממספר ארבעים כדכתיב ארבעים יכנו לא יוסיף, ע"כ. ואולי זהו הטעם שהקפיד שלא יזכירו מספר ארבעים.

רצופים, או שיכול להשלים את היום החסר. והשיב לו הגר"ש שיום אחד או יומיים אינו מבטל את הרציפות, ומותר לו לקבל את הכסף על הימים שחלפו ואינו צריך למנות מתחילה אלא שישלים את הימים החסרים. וכל שכן בנידון דידן שההשלמה היתה מיד בלילה הקרוב.

והגר"ש גרוס הוסיף שמכיון שבקדשים הלילה אחר היום י"ל שבכל דבר שבקדושה שייך להשלים בלילה חובת היום. והבאתי ראיה לדבריו מהא דאיתא בגמ' עירובין סה, א דרב אחא בר יעקב זיף ביממא ופרע בליליא, ופירש"י: זיף ופרע - היה קובע לו לשנות כך וכך פרקים ביום, והיה רגיל לעסוק ביום, ופעמים שהיה טרוד במזונותיו ביום, ופורע קביעות עתו בלילה. הרי שאת חובת היום אפשר להשלים בלילה שאחריו. וקילס הגר"ש גרוס ראיה זו.

ואגב אורחא אמר לי הגר"ש גרוס שכ"ק מרן אדמו"ר רבי אהרן קדוש ה' **מבעלזא זי"ע** לא אהב את המספר ארבעים, וקבלה כזו לומר דבר ארבעים יום לסגולה לא היתה לפי רוחו. וגם הגה"צ רבי אהרן מרדכי רוקח שליט"א אמר לי בשם אביו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א **מבעלזא** שהורה לו לפני חתונתו בשנת תשנ"ג לילך לכותל ולהתפלל, ואף הוא הלך עמו הרבה פעמים, אולם לא הקפיד שיהיו ארבעים יום ממש אלא קצת פחות או יותר.

ומעשה שאירע אצל הגה"צ הרב **דב יצחק קאפלמאן זצ"ל** ראש ישיבת לוצרן, שהגיע לביקור אצל מרן הרבי **מבעלזא זי"ע** בשנת תש"י וסיפר לו על ישיבתו, ושאלו הרב כמה בחורים יש בישיבתו והשיב שלומדים בה ארבעים בחורים כ"י. והרב זי"ע לא היה מרוצה מתשובתו ושאלו שוב האם הוא בטוח שיש בה ארבעים לא פחות ולא יותר, ואולי כדאי שיספור שוב,

שכרו דירה מגוי בלא מעקה

ג. שאלה: משפחה שכרו דירה לימי החופש בשווייץ מאיזה גוי, והנה כשהגיעו לדירה נוכחו לדעת שהמעקה המקיף את הגג אינו גבוה עשרה טפחים. האם חייב השוכר לעשות מעקה לגג?

הגאון רבי מרדכי גרוס שליט"א השיב על דבריו ואמר דאע"פ שאינו נחשב בעלים על הגג ע"י שהפקירו, מ"מ התורה נתנה טעם למצות מעקה משום ולא תשים דמים בביתך, וא"כ סוף סוף שוכר זה שהוא ובני משפחתו משתמשים כעת בגג ללא מעקה הרי הוא בגדר משים דמים בביתו, ומה יועיל שאין הגג שלו והפקירו. ולכן העצה היחידה שלא יתחייב לעשות מעקה היא לנעול את הגג ולא לאפשר את הגישה לשם לאחד מן השוכרים ואז אין כאן חשש של משים דמים בביתו. וכן הסכים הגאון הגדול **רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א**. וכן הורה הגאון **רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א**.

והגאון ר"ע פריד שליט"א אמר שאע"פ שבסימן תכז ס"ה איתא: וצריך להיות המחיצה חזקה, כדי שישען אדם עליה ולא תפול, ע"כ, ומחיצת עראי לא שמה מחיצה לענין מעקה כלל, נראה דהני מילי בדירה קבועה כגון שוכר שלוש יום, אבל דירת עראי כנידון דידן די לה במחיצת עראי כגון שיעמיד שם איזה ספסל לסימן שלא יתקרבו לשפת הגג וכדו', ודי בזה. דמכיון שאינה חייבת במעקה מדינא די לה בהיכר כל דהו.

תשובה: הגאון **רבי שמאי גרוס שליט"א** אמר שאמנם מצאנו להשדי חמד (מערכה מ כלל קצה) שמי ששוכר בית מגוי ליותר משלושים יום צריך לעשות מעקה לאלתר. ומבואר בדבריו שאם שכר לפחות משלושים יום אינו צריך לעשות מעקה כלל. וביאר הגר"ש גרוס הטעם שכל שימוש שהוא דרך עראי אינו מחייב במעקה, כמו שאין צריך לעשות מעקה לסולם שמוטפס עליו מכיון שאין זה דרך קבע לעמוד על גבי סולם אלא דרך עראי, ולכן גם כששוכר בית לפחות משלושים יום חשיב תשמיש עראי ואינו מתחייב במעקה.

וכן הסכימו הגאונים **רבי משה שאול קליין ורבי יעקב מאיר שטרן שליט"א**. ואמר הגר"מ **שטרן** שהבא לבקר את חבירו בביתו אינו מחויב לתקן מעקה בביתו. והגר"ש גרוס הוסיף שאם שכר ליותר משלושים יום יש עצה שלא יתחייב בתיקון המעקה לאלתר ע"י שיפקיר את זכותו בגג ומכיון שאין לו כל זכות בגג לא מוטל עליו לעשות לו מעקה, כמו שאינו מחויב לבית של הפקר אף אם משתמש בו. וכ"ש אם נועל את הגג שלא יוכלו הוא ובני ביתו להשתמש בו כלל אין חשש איסור בדבר.

מצא חמשת אלפים דולר של אינו יהודי עם סימנים

ד. שאלה: מעשה באדם שמצא סכום כסף גדול של חמשת אלפים דולר, ונוכח מיד לדעת שיש בו סימנים מובהקים והוא יכול על פיהם למצוא את המאבד ולהשיב לו את הארנק אולם הוא מסתפק אם לעשות זאת, כי ע"פ הסימנים ברור לו שהמאבד אינו ישראל, והרי קי"ל שאבדת עכו"ם מותרת, ואדרבה אסור להחזירה אם לא במקום שיש קידוש ה' בהשבתה, וכמו שכתב השו"ע חו"מ סימן רסו ס"א: אבדת העובד כוכבים מותרת, שנאמר אבדת אחיך (דברים כב, ג). והמחזירה, הרי זה עובר עבירה, מפני שהוא מחזיק ידי עוברי עבירה. ואם החזירה לקדש את השם כדי שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה, הרי זה משובח, ע"כ. והספק שלו האם ראוי להשיב את האבדה משום קידוש ה', או שמכיון שהוא זקוק לכסף מאד והוא בגדר נצרך, א"כ צרכיו וצרכי אנשי ביתו קודמים לקיום מצוות קידוש ה'.

לא נחה דעתו והוא חזר ושאל, אבל הרי יש מצות קידוש ה' כו'. ענה לו הגר"ח זצ"ל בחכמה: אם חשקה נפשך בקיום מצות קידוש ה', אנא כתוב לי שטר חוב על כל הסכום הנמצא בארנק, ולאחר מכן אני אתן לך את הארנק ותשיבנו לגוי, ואח"כ תפרע לי את החוב במלואו. וכך תקיים את מצות קידוש ה' בכסף ולא בכספי...]

ואילו הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי שליט"א אמר שמקידוש ה' לא מפסידים, ואם ישיב את האבדה כדי לקדש שם שמים מובטח לו שלא יפסיד כלום. והגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א הוסיף שלא זו בלבד שלא מפסידים אלא מרויחים בכפל כפלים.

ואגב נזכיר את המעשה שהבאנו בגליון פרשת שופטים תשע"ח סיפר לי הגאון רבי מתתיהו דייטש שליט"א מרומת שלמה שסיפר לו הנגיד רובי שראון הי"ו מפלטבוש בארה"ב כיצד זכה לעשירות מופלגת, שקנה בית מגוי ולאחר שפינה הגוי חפציו מצא הקונה במקום סתר מזוודה מלאה מטילי זהב בשווי מליונים דולרים, ובא לשאול את הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל כדת מה לעשות, ואמר לו הגר"מ פיינשטיין: מצד הדין אינך חייב להחזיר לגוי כלום, אבל אם תשמע בקולי תלך לגוי ותודיע לו על המציאה שמצאת ותקדש שם שמים בעולם. ואכן הוא עשה כדבריו, והגוי מרוב התרגשות על השבת האבדה הודיע לו שהוא נותן מחצית מתכולת המזוודה במתנה גמורה, ומחסכום הזה התחיל בעסקיו ושרתה הברכה במעשה ידיו וזכה לעשירות מופלגת. ונתקיים בו כל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל.

תשובה: הגאונים רבי מרדכי גרוס ורבי שמאי גרוס שליט"א השיבו שאם הוא נצרך לא ישיב את האבדה בשום אופן, וחיי קודמים. ובפרט אם יש לו חובות שהוא מחוייב לפורעם ואין לו מנין לשלם אם לא יקח הלוואות אחרות, וכעת זימנו לו משמים אפשרות להחזיר חלק מחובותיו, ובדאי חייב זה קודם לקיום מצוה שאינו מחוייב בה מן הדין.

הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א הראה לי מש"כ שוע הרב הלכות השבת אבדה סל"ח: וכן אבדת הנכרי מותרת ולא אסרה תורה אלא גזלתו שנעשה איסור בלקיחתה ממנו שנאמר לכל אבדת אחיך פרט לשל נכרי. והמחזירה לו הרי זה עובר עבירה מפני שמחזיק ידי רשעי עולם, ע"כ. ואמר הגר"מ שטרן שאינו רואה שום מקום להשיב האבדה רק באדם שליבו שלם וישמח להשתמש במציאה לקדש שם שמים יותר ממה שישמח במה שיהיה בידו כסף לשלם חובותיו, ורוב בני אדם אינם במדרגה זו, והמשיב יצא שכרו בהפסדו.

[א.ה. שמעתי מעשה שהיה עם רבה של ירושלים הגר"ח זוננפלד זצוק"ל, שהלך פעם ברחוב וליווהו אחד ממקורביו, ולפתע הבחין הגר"ח זצ"ל שהארנק שאיזה גוי חשוב שהלך לפניו נשטט מכיסו ונפל לארץ, והגר"ח ניגש מיד והרים את הארנק והכניסו לכיסו. המקורב שראה זאת שאל את הגר"ח מדוע לא יקיים מצות קידוש ה' וישיב את האבדה לגוי. והשיב לו הגר"ח שמכיון שצרכים רבים מוטלים עליו מבני ביתו ועניי העיר והישיבה כו' לפי דעתו אין זה מן הנכון לקיים בכסף זה מצות קידוש ה' ומן השמים זימנוהו לו עבור צרכי הרבים המוטלים עליו. אולם אותו מקורב

שאל מחבירו גמרא ונזכר להחזירה אחרי שקנה חבירו גמרא חדשה

ה. שאלה: מעשה באחד ששאל מחבירו גמרא מסכת סוכה ולאחר שנשתמש בה הניחה במדף גבוה ושכח ממנה לגמרי, וגם המשאל לא זכר למי השאל את גמרתו, ועבר זמן רב מאז ההשאלה. וכשהגיע סדר הלימוד בדף היומי למסכת סוכה והמשאל ראה שהגמרא חסרה לו מן הש"ס הלך וקנה גמרא חדשה. והנה נזדמן לשואל להגיע לאותו מדף גבוה והוא מוצא שם את הגמרא ששאל לפני זמן רב, והוא מיהר להחזיר למשאל את מה ששאל ממנו. וכשנודע לו שבגלל רשלנותו קנה המשאל גמרא אחרת, הוא בא לשאול האם הוא חייב לשלם למשאל את דמי הגמרא שקנה כעת כדין מזיק, שהרי הוא גרם לקניה מיותרת זו ברשלנותו שהתרשל מלהחזיר את הגמ' בזמן.

והגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א אמר דהני מילי אם לא קבע המשאל להשואל זמן קצוב מתי יחזיר הגמרא, אלא השאלו בסתם. אבל אם קבע לו זמן השבה לחודש או חודשיים וכדו' והשואל לא החזיר בזמן, חשיב גרמא בניזקין וחייב בדיני שמים על הנזק שנגרם למשאל.

תשובה: הגאונים רבי מרדכי גרוס, רבי משה שאול קליין, רבי שמאי גרוס, רבי שמואל אליעזר שטרן, ר"ע פריד שליט"א השיבו שלא יעלה על הדעת לחייב את השואל בתשלומין, שהרי הוא אפילו אינו בגדר גרמא בניזקין בזה. וכן הסכימו הגאונים הגדולים רבי חיים קניבסקי ורבי ברוך דב פוברסקי שליט"א.

בן להורים גרושים ששינה את משפחתו ואביו מוחה בו

1. שאלה: מעשה בבחור ישיבה בן להורים גרושים שמתבייש מאד בזה, והוא נוכח לדעת שבכל פעם שהוא אומר את שמו ושם משפחתו שואלים אותו הסובבים האם הוא בן של פלוני, ולכן גמר בלבו שכשיעזוב את הישיבה הקטנה יילך לשיבה גדולה במקום חדש שבו אין מכירים אותו ושם ישנה את שם משפחתו לשם אחר, באופן שלא יזהו אותו מיד עם הוריו. וכששמע זאת אביו מוחה ואמר שדבר זה מבייש אותו מאד שבנו מתבייש בשם משפחת אביו ומשנה אותה לשם אחר, ואין לו רשות לפגוע כך בכבוד אביו. האם יש צדק בטענה זו?

גרוס דין זה למה שמצאנו בגמ' שאמרו משום פגם משפחה [עיין יבמות קא, א. ב"ק צג, א ועוד], וכל שכן כאן שגורם לאביו ביזיון ממש שאסור לעשות כן.

ואילו הגאונים רבי שמואל אליעזר שטרן ורבי יעקב מאיר שטרן שליט"א השיבו שמותר לבן לשנות את שמו כרצונו ואינו צריך לקבל את הסכמת אביו לזה. ודימו דין זה למש"כ הרמ"א בהלכות כיבוד אב ואם שאם האב מצוה לבנו שלא יעשה איזה שידוך אין הבן צריך לשמוע בקול אביו בזה, וכל שכן בנידון דידן שהרשות בידו לקרוא לעצמו באיזה שם שירצה ואין צריך את הסכמת אביו לזה.

תשובה: הגאון רבי מרדכי גרוס שליט"א אמר לי שהדבר תלוי היכן גר האב והאם יש לו באמת ביזיונות מאחרים ששמעו שבנו החליף את שם משפחתו כי הוא מתבייש בזה שהוא בנו, שזה דבר שבדאי אסור לבן לגרום לאביו ביזיונות. אולם אם הישיבה שבה לומד הבן היא רחוקה ומנותקת ממקום המגורים של האב, ואין קרובי ומכרי האב יודעים כלל על שינוי השם של הבן, מותר לבן לעשות זאת, אף שיש לאב עוגמת נפש בעצם הדבר שהבן שינה את השם, מכל מקום אם אינו פוגע בזה בצורה ישירה אי אפשר לאסור עליו את הדבר.

וכן השיבו הגאונים רבי שמאי גרוס ור"ע פריד שליט"א, שאם לאב יש ביזיון או עוגמת נפש מהחלפת השם אסור לבן לעשות זאת. ודימה הגר"ש

מכתבים למערכת

והיה"ג ר' יעקב ישראל מייזנער שליט"א העיר על מה שדנו בגליון פרשת דברים ואלו דבריו: על אודות השאלה באדם שנזכר אחרי שגמר תפילה בלחש שלא בירך היום על נטילת ידים, והסתפק האם יכול לברך כעת לפני חזרת הש"ץ. והבאתם הרבה פוסקים שפסקו שאינו יכול לברך עוד.

ונראה שכדאי שהוא יאכל פת שחרית מיד אחר התפלה ויכין לפטור את חיובו של ברכת נטילת ידים של שחרית כשהוא נוטל ידיו כדי לאכול פת.

ועל אודות השאלה באברכי כולל שפנו למנהל הישיבה לרשום אותם במשרד הדתות כתלמידי הישיבה ובסוף הכסף לא התקבל, ואמר להם המנהל שאכן הדפים עם הפרטים של האברכים אבדו לו, והוא התרשל לפנות אליהם מחדש ולכן לא רשם אותם. כעת תובעים האברכים ממנהל הישיבה לפצות אותם, האם יש מקום לתביעת האברכים.

נראה שזה תלוי איך אבדו הדפים עם הפרטים, שאם אבדו ע"י אונס אז לכאורה מעיקר הדין המנהל לא היה מחויב להודיע להם כיון שהוא לא היה אחראי שאבדו, ויש צד לומר שאין לאברכים תביעה מהמנהל, אבל אם אבדו ע"י פשיעה אז נראה שהיה מחויב להודיע להם שאבדו הפרטים ויש להם תביעה.

וג' ר' משה שקלאר שליט"א כתב לנו על מה שדנו בגליון פרשת פינחס (שאלה ב) ואלו דבריו:

ונראה שזה תלוי איך אבדו הדפים עם הפרטים, שאם אבדו ע"י אונס אז לכאורה מעיקר הדין המנהל לא היה מחויב להודיע להם כיון שהוא לא היה אחראי שאבדו, ויש צד לומר שאין לאברכים תביעה מהמנהל, אבל אם אבדו ע"י פשיעה אז נראה שהיה מחויב להודיע להם שאבדו הפרטים ויש להם תביעה.

וש"ע הרב בקונטרס אחרון שם סק"ו סובר דאחרי פלג המנחה נחשב לילה לענין תפילה דאנו מספקא לן אי הלכה כמ"ד דמפלג המנחה הוי לילה, לא צריך להתפלל שנית, אך בכהאי גוונא בהתפלל בשבת תפילת ערבית דחשב דהוי לילה ונתברר שטעה צריך לכו"ע להתפלל שנית, ע"ש ההסבר.

ועל אודות השאלה באדם שהניח את משקפיו על מושב בבית הכנסת, ובה אדם אחר ולא ראה המשקפיים והתיישב עליהם ונשברו. כעת תובע בעל המשקפיים מן השני את דמי הנזק, וחבירו משיב כנגדו שלא היה לו להניח את המשקפיים במקום המיועד לשיבה. והבאתם שהגרי"ש אלישיב זצ"ל פסק שהמזיק חייב בתשלומין משום שבית המדרש יש לו דין של חצר השותפין וכל אחד מן המתפללים יש לו רשות להשתמש שם.

וג' ר' אלחנן וינד שליט"א העיר על מה שדנו בגליון פרשת ראה ואלו דבריו:

בענין תרומה גדולה או תרומת מעשר הראוי לאדם והיות שנטמא הבאתם שמותר ליתנו לבהמות של כהנים, עיין בספרי נועם הלכה תרומות ומעשרות סי' י"ג ס"ק לו לו, שמבואר בזה אריכות בין הפוסקים, ועיין בספר ארץ ישראל סי' ו' שכן נהגו באר"י, אולם בספר שרידי אש חלק א' סי' מ"ב מצדד בזה לאיסור עיין שם.

וג' ר' יוסף שלמה פרידמן שליט"א ציין לי מראה מקום למה שהבאנו בגליון פרשת ראה לגבי מי שיש לו בשעת תפילת הציבור רק תפילין דר"ת, דהגאון חיד"א בספר מחזיק ברכה סימן לד סק"ו כתב לענין תפילה בזמנה שאם יש לו רק תפילין דר"ת וזמן תפילה עובר יניחם בלא ברכה ויתפלל תפילה בזמנה ואחר התפילה יניח תפילין דרש"י בברכה.

ונסיף בזה שאפי' המתירין ליתן לחיות מהגן החיות יש לזהר שהכהן לא יקנה אם חזירי הבר הנמצאים בגן החיות כי הרי אסור לגדל חזירים, ולפי זה יש לזהר שלא יתנו התרומות להחזירים הנמצאים בגן החיות.

ואם כ"כ יש להקפיד שלא להרהר רעת חבירו בלבו, א"כ בודאי אין מן הראוי לדבר בגנותו של חבירו אפילו בינו לבין עצמו כשאין אדם שומעו.

עוד אציין בזה דבספר מועדים וזמנים חלק ז' סי' ק"ס כתב שלפי הרש"ש בפסחים דף כ"א שכתב דלכאורה תרומה טמאה צריך שריפה אלא ההיתר ליתן לבהמות

ענבי הגפן בענבי הגפן

ברגשי שמחה נשגור ברכת מזל טוב מעומק הלב לידידנו עוז עשה חסד לאלפים עדין הנפש אצל המידות מוקיר תורה ולומדיה הרה"ה ר' מאיר אברהם מושקוביץ שליט"א מראשי ארגון 'אהבת חסד' לרגל השמחה השרויה במעונו נשואי בתו תחי' יהוד' שהזיווג יעלה יפה והיא לקטר של קיימא ולבנון עדי עד וירונו רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח מתוך רוב שמחה והרחבת הדעת, אמנן.

אורך ימים בימינה

ברכות מאליפות נשגור בזה לידידנו העומד לימין המערכת רבות בשנים הרבני הגניד הרה"ג ר' צבי רייזמן שליט"א מחבר ספרים נפלאים רץ כצבי י"ח חלקים ועוד שנדבה ליבו אותו ליטול חלק בהוצאות הגליון לכבוד התורה ולומדיה זכות זכיו הרבים תעמוד לו ולכל ב"ב להתברך בכל ברכות התורה לכתובה וחתומה טובה ולכל טוב סלה, אמנן.

קול צהלה ורינה

ברגשי שמחה נשגור ברכת מזל טוב מעומק הלב לידידנו הדגל לן בעומקה של הלכה מורה האין מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות הרה"ג ר' פרץ טוביה בינדר שליט"א רב ביהמ"ד צאנז בית שמש לרגל השמחה השרויה במעונו נשואי בתו תחי' יהוד' שהזיווג יעלה יפה והיא לקטר של קיימא ולבנון עדי עד וירונו רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח מתוך רוב שמחה והרחבת הדעת, אמנן.